

KIRK HARAMİLER TÜRKİYE'DE HOLDİNGLER

Kirk Haramiler: Türkiye'de Holdingler" isimli kitap Özlem Yayıncılık tarafından Ekim 1987 yılında basıldı.

Kitabın yazarı Mustafa Sönmez 1978 yılında ODTÜ İdari İlimler Fakültesi'nden mezun olduktan sonra Türkiye üzerine çeşitli kitap, makale ve yazı dizileri üreterek yayınlanmasını sağlamıştır. "Kapitalist Devlet İşletmeleri ve Türkiye", "Türkiye Ekonomisinde Bunalım" (2 elit), "özal Ekonomisi ve İşçi Hakları" yazarın başlıca yapıtlarını oluşturur. Mustafa Sönmez gazeteci yazar olarak Söz gazetesinin ekonomi bölümü editörlüğünü sürdürmüştür.

Kitabın önsözünde yazar, "Kirk Haramiler başlığı ile ilgili olarak; "Kirk Haramiler" adıyla ün salmış haydutlar çetesinin masalarda kalmadığını kılık-kiyafetleri, silahları, yöntemleri değişse de bugün de halen varlıklarını sürdürdüklerini belirtir. Büyük holdingler diye anılan sermaye kalıplarının Türkiye'nin "Kirk Haramileri" olduğu tesbitini yapar. Yazarın deyişle "Ekonomiden siyasete, kültürel yaşamdan dış politikaya kadar 52 milyonun kaderini çizen kararlara büyük aile ya da holdingler damgasını vuruyor."

Kitabın önsözünde amacın, holdinglerin yapısı ile ilgili sentezlere ulaşmak değil holdinglerin yapısı ile ilgili envanter çalışması yapmak olduğu belirtilir.

Başlıca iki ayırmadan oluşan kitabın ilk ayırımında altı bölüm vardır. İlk bölümde büyük holdinglerin sektörler itibarıyla büyüklükleri saptanır. Sektörler sanayi, banka, ihracat, inşaat, ulaştırma (denizyolları-karayolları) ve temsilcilik-müessellik gibi alt başlıklarda incelenir.

Tekelciliğin boyutlarının ortaya konulduğu ikinci bölümde, imalat sanayinin her bir malının üretilmesinde egemen olan holdinglerin piyasadaki etki düzeyleri belirlenir.

Çok Uluslu tekellerle ilişkilerin boyutunun ortaya konmaya çalışıldığı üçüncü bölümde, tek tek her bir holdingin hangi yabancı sermaye ile-yüzde kaç oranında paylaşım girildiği açıklanır.

Dördüncü bölümde, holdinglerir? yurt dışında kurduğu şirketler incelenir. Böylece "sermaye ihracı", transfer fiyatlaması yoluyla gerçekleştirilen servet kaçakçılığı", "yabancı şirket adı altında yabancı sermayeye tanınan kolmaylıklardan yararlanma", "hayali ihracat yolu ile devletçe sağlanan dev boyutlu teşviklerden yararlanma"

gibi sonuçlara varılır. Ayrıca her bir holdingin yurt dışında kurduğu şirketlerin listesi verilir.

Beşinci bölümde, dev holdingleşmenin oluşum süreci ve oluşum sürecinde devletin fonksiyonu ortaya konulur. KİT-holding ortaklıklarının dökümü verilir. Holding-Devlet ilişkisinin sonucunda yönetici düzeyinde oluşan karşılıklı alışveriş üzerinde durularak devlet yöneticiliğinden holding yöneticiliğe geçmiş üst düzey bürokratlarının dökümü tablo halinde verilir.

Büyük sermayenin nasıl örgütlendiği sorusunun cevaplandırıldığı altıncı bölümde, TUSİAD, TOB, TİSK gibi kuruluşlarda holdinglerin egemenlik mücadelesi anlatılır.

Kitabın ikinci ayırımı "Kirk Haramiler'in portrelerine ayrılmıştır. Türkiye'nin on dev holdingi 1986 yılı itibarıyla ciro, kâr, işletme sayısı, istihdam gücü yönünden incelenir. On dev holdingin hangi alanlarda egemen oldukları, nasıl kuruldukları, nasıl büyüdükleri incelenir. "1980'lerde Yıldız Kayan Holdingler" başlığı altında, ekonominin eşitsiz gelişim yasasının sonucu olarak küçülen ve ortadan kalkan şirketlerin durumuna değinilir.

Yukarıda kısaca içeriğini özetlediğimiz yayın; ekonomik yaşama, holdinglerin egemen olduğu düşüncesini yıllarca tekrarlayan ilerici çevrelerin, bu düşüncesini verilere dayandırarak açıklayan bir kitaptır. Sermayenin niteliklerini öğrenmeye ilgi duyan meslekdaşlarımıza önerebileceğimiz bir yayındır.

Şubat

Yayın Komisyonu